

В. К. П я с е ц ь к и й

(Р і в н е)

ГЕОЛОГІЧНИЙ ВІК ПОХОВАНИХ ҐРУНТІВ ПАЛЕОЛІТИЧНОЇ СТОЯНКИ СОКИРНИЦЯ І У ЗАКАРПАТТІ ЗА ПАЛІНОЛОГІЧНИМИ ДАНИМИ

На основі палінологічних даних Н.П. Герасименко, автор доводить помилковість поглядів цієї дослідниці на геологічний вік похованих ґрунтів палеолітичної стоянки Сокирниця І.

К л ю ч о в і с л о в а: палінологія, пилок, стратиграфія, палеолітична стоянка, прилуцький горизонт.

У 2003 році В.І. Усик зі співавторами опублікував дуже цікаві верхньопалеолітичні матеріали культурного шару 3 багат шарової палеолітичної стоянки Сокирниця І на Закарпатті [Usik, Monigal, Kulakovska, 2003, p. 247—255]. В.І. Усик відмічає, що інвентар шару має цілком верхньопалеолітичні ознаки, практично не містить мустерських компонентів. Знарядь оріньякського типу дуже мало (3,1 %). Цей автор припускає можливість місцевого походження комплексу і ставить риторичне питання — чи може цей комплекс розвинутися в оріньяк.

Автори пишуть, що 3-й культурний шар залягає в нижній частині верхнього похованого ґрунту [Usik, Monigal, Kulakovska, 2003, p. 247], хоч на досить схематичному геологічному розрізі [Usik, Monigal, Kulakovska, 2003, p. 251, fig. 1] цей шар зображений ближче до покрівлі цього ґрунту.

Пізніша стаття про Сокирницю І присвячена стратиграфії цієї пам'ятки [Усик, Кулаковська, Монігал, Герасименко, Матвіїшина та ін., 2004, с. 99—104]. Знову повідомляється, що культурний шар 3 залягає в нижній частині верхнього похованого ґрунту (на 10 см вище шару За, який лежить теж в нижній частині цього ґрунту в розкопі 1). На геологічному розрізі [Усик, Кулаковська, Монігал, Герасименко, Матвіїшина та ін., 2004, с. 106], однак не показано де саме залягає цей шар.

Дати по визначенню абсолютного віку шару 3 в розкопах 1 і 2 коливаються від 38200 ± 400 років до 39800 ± 400 . Ці дати прийнятні, бо вони серійні (11 дат) і мають для такого досить давнього віку невеликі статистичні похибки. Дата для шару За здається занадто задовоною [Усик, Кулаковська, Монігал, Герасименко, Матвіїшина та ін., 2004, с. 103, табл. 1].

В.І. Усик, як ми бачили вище, можливо ще не знаючи про точне датування культурного шару 3, правильно ставив питання про його дооріньякський вік. І дійсно, ранній оріньяк у Європі датується часом приблизно 35 тис. р. тому [Монгайт, 1973, с. 129, табл. 1]. Приміром, оріньяк О в навісі Котгес має дату 34250 ± 675 років (GrN — 4507) [Долуханов, 1972].

Але повернемося до статті В.І. Усика зі співавторами 2004 року. Тут, на ст. 106, наведено чіткий геологічний розріз стоянки Сокирниця І по розкопу 1, де верхній похований ґрунт датується витачівським часом, який, згідно з поглядами Н.П. Герасименко, відповідає, в цілому, денекампу і хенгело [Герасименко, 2004, с. 21], іншими словами — штильфриду В. Далі у згаданих авторів просто: середній похований ґрунт, нібито, прилуцький, а третій зверху — кайдацький. Ці погляди спростовані. Верхній похований ґрунт, безперечно, дофіновський (дійсно штильфрид В), нижче залягає витачівський, а ще нижче — прилуцький [Пясецький, 2007, с. 70]. Спробуємо довести, що це дійсно так і за палінологічними даними, які з'явилися по розрізу Сокирниця І [Герасименко, 2006, с. 132—151].

Тут потрібно зробити деякий відступ, щоб читач знав, так би мовити, про «методику» чи навіть «методологію», яку використовує в своїх статтях Н.П. Герасименко. Потрібно та-

кож пояснити, чому автор взявся за палеоботанічну тему. Н.П. Герасименко повністю ігнорує висновки своїх українських колеґ-передників, ніби цих попередників ніколи не існувало. Деякі з палінологів, на превеликий жаль, уже пішли з життя. Це А.Т. Артюшенко і С.І. Паршикура. У доброму здоров'ї знаходиться Г.О. Пашкевич, але вона давно відійшла від проблематики, яка тут розглядається, і тому навряд чи знає про сучасний, скажемо прямо, жалюгідний стан дослідження стратиграфії верхнього і частково середнього плейстоцену України. От і немає кому опонувати Н.П. Герасименко, і вона користується цим, повністю замовчуючи дані не тільки М.Ф. Веклича (хоч іноді і формально, а не по суті посилається на нього), а й таких провідних свого часу палінологів, як А.Т. Артюшенко, С.І. Паршикура, Г.О. Пашкевич. Н.П. Герасименко, очевидно, думає, що ці дані вже нікому не відомі.

Ну що ж, опонувати доведеться автору, який не є палінологом, а являється геологом, якому, проте, довелося свого часу під час пошуку ільменітових розсіпів Житомирщини відбирати, за власною ініціативою, зразки на палінологічний і карпологічний аналізи (див.: [Величків, 1982, с. 9]), нерідко займаючись і інтерпретацією палінологічних аналізів.

Повернемось до нашої теми. Якщо В.І. Усик в 2003 р. писав, що шар З залягає в нижній частині верхнього похованого ґрунту, а на розрізі, очевидно помилково, зобразив його в верхній частині (див. вище), то Н.П. Герасименко пише [2006, с. 135], що цей шар залягає у верхній частині цього ґрунту, де його і зображає [Герасименко, 2006, с. 149, рис. 1]. Авторка, очевидно, не уважно прочитала текст англійської статті В.І. Усика і співавторів 2003 року, а взяла помилкові дані з розрізу в цій статті. А між тим, дуже важливо, що культурний шар З, з відповідними точними датами, залягає саме в нижній частині ґрунту, бо ці дати близькі до тієї (38 тис. р.), яку з допомогою перехресної кореляції встановлено для підосви дофіновського горизонту [Пясецький, 2005а, с. 23—28; 2009, с. 24]. Не виключена й вірогідність того, що Н.П. Герасименко свідомо помістила культурний шар З у верхню половину нібито витачівського ґрунту, щоб мати «запас часу» для датування його підосви часом 55 тис. років, бо саме так вона датує підосву витачівського горизонту [Герасименко, 2004, с. 20]. У дійсності покрівля цього горизонту має вік >55 тис. р. (див.: [Пясецький, 2006, с. 47, 59, рис. 7].

Перейдемо до результатів палінологічних аналізів похованих ґрунтів стоянки [Герасименко, 2006, с. 132—151]. Позитивним є те, що зразки на аналіз відбиралися через 5 см, а в більшості зразків виділено від 100 до 200 зерен пилку і спор. Це не так уже й мало, хоч є дані, отримані з допомогою математичної статистики, які свідчать, що в одному препараті

цих мікрофосилій має бути набагато більше, і тільки в такому разі результати аналізу будуть надійними [Сладков, 1967, с. 197].

Витачівський, за Н.П. Герасименко, ґрунт характеризується спорово-пилковим комплексом (далі СПК) VI, спектрами (СПС) лісостепового типу. Характеризувати ці спектри детально не будемо, бо це зробила Н.П. Герасименко. У складі AP (дерева і кущі) є пилки широколистяних порід (1—5 %) — дуба, липи, зрідка в'язу. Цього пилку по відношенню до суми пилку дерев — 2—9 %. До складу СПК VI входить також пилки ліщини, зрідка бересклету і крушини, проте немало пилку сосни, берези і вільхи. Багате різнотрав'я.

Ці дані близькі до СПК нижнього похованого ґрунту Жорнова, який відноситься до оптимальної кліматичної фази дофіновського часу. Щоправда в Жорнові *Quercetum mixtum* (пилку дуба, в'язу і липи) набагато більше, ніж у Сокирниці (в Жорнові 31,2 %). Це можна пояснити набагато кращою збереженістю пилку в жорнівському розрізі. У Сокирниці I не виявлене значне похолодання після кліматичного оптимуму і ґрунт заключної фази, при формуванні якого в Жорнові існував бореальний і вологий клімат [Пясецький, 1999, с. 8, 12, 13]. У Сокирниці верхня частина дофіновського розрізу очевидно знесена ерозією.

За допомогою палінологічних даних поки що не доведено, що верхній похований ґрунт Сокирниці I потрібно *датовати* дофіновським часом. Проте це буде доведено нижче.

СПК VII характеризує нібито удайський горизонт, а в дійсності — бузький. Відмітимо тільки наявність спор аркто-альпійських видів плавунів і гроздовника.

Другий зверху похований ґрунт Сокирниці I Н.П. Герасименко відносить до прилуцького часу, тоді як у дійсності цей ґрунт витачівський, як це побачимо далі за стратиграфічною схемою М.Ф. Веклича. У цьому ґрунті авторка виділяє СПК VIII, IX і X. Охарактеризуємо ці СПК за даними Н.П. Герасименко більш детально. СПК VIII ділиться на два підкомплекси. Верхній VIII B має СПС лісового типу, нижній VIII A — лісостепового. Для СПК VIII характерне переважання пилку сосни, присутній пилки ялини, в деяких зразках різко піднімається кількість пилку вільхи (до 20 %). Пилки широколистяних. 0,5—1 % дуба, в'язу, бука, 1—5 % ліщини. Трави представлені осоками і різнотрав'ям. Н.П. Герасименко характеризує клімат, який вона виявила з допомогою СПК VIII, як вологий бореальний.

СПК IX (1,35—1,45 м) характеризує різке похолодання, обезліснення території. Росла тільки кущова береза, ксерофітні трави, поширювалися аркто-альпійські види плавунів і гроздовника.

СПК X — знову спектри лісового типу, участь широколистяних порід вища ніж у верхній час-

тині горизонту (5—7 %). Серед них переважають дуб і бук (по 2—4 %), поодинокі пилинки граба і в'язу, різноманітність кущів, ліщини, бересклету, крушини і особливо деревоподібних родини розанових. Істотною є кількість пилку вільхи (6—9 %), натомість участь сосни (26—47 %) і особливо берези відносно низька. У самому нижньому зразку є пилок ялини. В групі трав — осоки і різнотрав'я, а серед спор різко переважають папороті (24—33 %). Н.П. Герасименко робить висновок, що клімат при нагромадженні нібито прилуцького ґрунту був помірно теплим і вологим (крім виявленого нею похолодання), але холоднішим від голоценового, тобто інтерстадіального.

З усіма висновками щодо кліматичних умов, в яких формувався ґрунт, про який іде мова, потрібно погодитись. *За даними палінологічних аналізів, реконструюються сосново-березові ліси з домішкою широколистяних порід дерев*, (тут і далі курсив наш — В. П.).

Є свідчення, що «в спорово-пыльцевых спектрах витачевского горизонта лесостепной зоны Украины пыльца древесных пород составляет 31—43, трав — 47—69 %. В группе древесных пород доминирует пыльца сосны, обнаружена пыльца березы, ольхи, дуба, вяза, граба, липы, лещины. Во время климатического оптимума увеличивается пыльца широколиственных пород. Среди травянистых растений господствуют полыни, маревые, злаки. Состав разнотравья разнообразен. Больше всего спор папоротников и настоящих мхов. *Лесные массивы... состояли главным образом из сосновых, березово-сосновых с небольшой примесью широколиственных пород*» [Паришкура, 1974, с. 116].

З наведеної цитати очевидно, що рослинність і клімат витачівського часу на території України тотожні тим характеристикам, які дає Н.П. Герасименко нібито прилуцькому ґрунту Сокирниця I. Росли ті самі сосново-березові ліси з домішкою широколистяних порід дерев (див. вище дані по Сокирниці). Отже, другий зверху похований ґрунт цієї стоянки є не прилуцьким, а витачівським.

Стратиграфія Сокирниця I, як вона уявляється Н.П. Герасименко, тріщить по швам і за палінологічними даними. Як побачимо далі, ця стратиграфія і зовсім розвалиться. Цікаво, однак, що у витачівському ґрунті чи не вперше виявлено сліди значного похолодання.

А тепер перейдемо до палінологічної характеристики дійсно прилуцьких ґрунтів України. Ці характеристики якраз старанно замовчуються Н.П. Герасименко. Потрібно тільки відзначити, що раніше зразки на палінологічний аналіз з похованих ґрунтів навряд чи відбиралися достатньо густо, тому отримувалися тільки загальні дані, без вказівки як розвивалися флори при нагромадженні прилуцьких ґрунтів. Та й методи сепарації мікрофосилій були напевне менш ефективні ніж тепер. І все ж для

прилуцьких ґрунтів тоді були отримані досить яскраві результати.

Почнемо з даних А.Т. Артюшенко. Вона зробила багато аналізів по болотним відкладам. Розглядати результати цих аналізів тут не будемо, бо порівнювати їх з результатами, отриманими в субаеральних похованих ґрунтах, було б не зовсім коректно.

Розглянемо тільки результати, отримані по прилуцькому ґрунту з околиць с.Загородне Харківської області, бо вони видаються найбільш представницькими [Артюшенко, 1970, с. 27]. Виявлено *значну кількість* пилку сосни, ялини, берези, вільхи, дуба, в'язу, граба, крушини. Серед трав злакові і лободові, багате різнотрав'я.

Далі йдуть дані С.І. Паришкура [1974, с. 115]. Вона пише: «В спорово-пыльцевых спектрах прилуцкого горизонта территории лесостепной Украины (г. Прилуки, сс. Вьюнище, Вязовок, Чигирин, Ломаное, Загороднее, Борщевое, Левковка) пыльца деревьев и кустарников составляет 20—42 %. Группа древесных довольно разнообразна: сосна, ель, береза (*Betula pubescens* и *B. verrucosa*), ольха (*Alnus incana*), граб (*Carpinus betulus*), вяз (*Ulmus sp.*), липа (*Tilia cordata* и *T. platyphyllos*), значительный процент лещины.

Травянистый покров состоял из степной и луговой растительности... Климат вероятно, был умеренно теплым и умеренно влажным».

Як бачимо, за даними А.Т. Артюшенко і С.І. Паришкура в спектрах присутній, крім усього іншого, пилок міжльодовикової липи крупнолистої. Взагалі-то тільки за даними палінології субаеральних ґрунтів повністю відновити клімат прилуцького часу неможливо. Більш точно клімат встановлюється за даними палінологічних і особливо карпалогічних аналізів озерно-болотних відкладів микулинського міжльодовиків'я, з якими потрібно корелювати прилуцький горизонт. А ці аналізи свідчать, що доволі далеко на північ Східної Європи просунулась так звана бразенієва озерно-болотна теплолюбива флора, відсутня на цій території тепер. Отже, клімат був тепліший за сучасний. Що саме з микулинськими відкладами потрібно зіставляти прилуцький ґрунт, автор довів застосувавши різні методи, не останнім із яких був геоморфологічний [Пясецький, 2006, с. 48—49]. Це буде підкріплено далі і даними палінології. Як ми бачили вище, А.Т. Артюшенко і С.І. Паришкура *виявили в прилуцьких похованих ґрунтах України значну кількість* (як пише С.І. Паришкура) *пилку теплолюбивих порід дерев*, в тому числі граба й липи крупнолистої, а також ліщини, що характерно для міжльодовиків'я і ніяк не в'яжеться з палінологічною характеристикою й кліматом нібито прилуцького ґрунту Сокирниця I.

Отже, вже вдруге доведено (див. вище), що другий зверху похований ґрунт Сокирниця I є

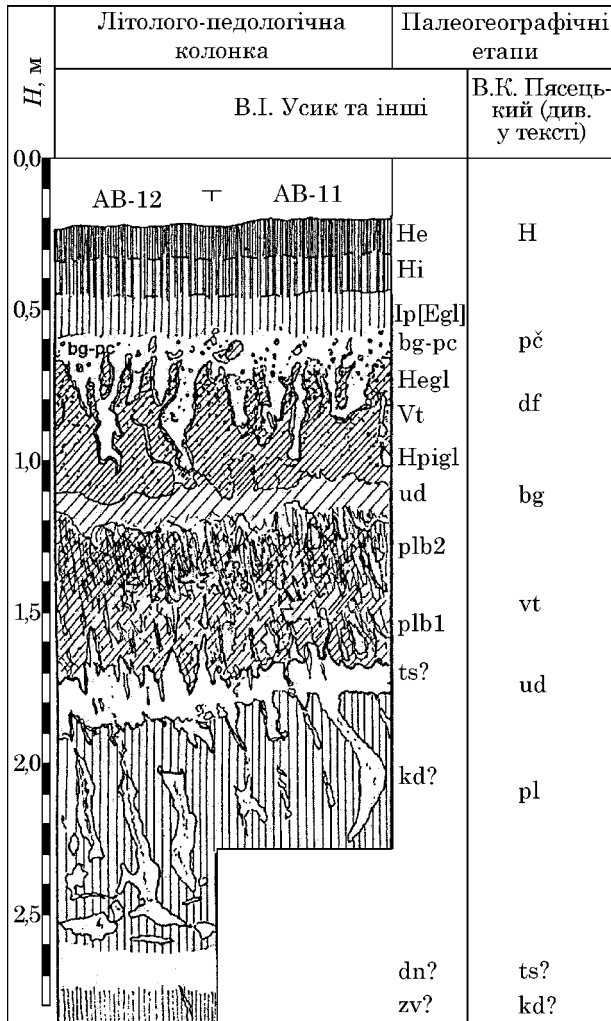

Рис. 1. Сокирниця I. Розкоп 1, північна ділянка, розріз східної стінки (за: [Усик, Кулаковська, Монігал, Герасименко, Матвіїшина, Кононенко, Ковалюх, 2004, с. 106, рис. 1])

не прилуцьким, а витачівським. Цим самим стратиграфічні дані цієї стоянки за Н.П. Герасименко спростовані результатами її ж палінологічних аналізів. Якщо другий зверху похований ґрунт є витачівським, то перший дофіновським, а третій — прилуцьким (рис. 1). Ще потрібно подивитись чи відповідає в цілому палінологічна характеристика прилуцьких ґрунтів України прилуцькому (за Н.П. Герасименко — кайдацькому) ґрунту Сокирниця I.

Розглянемо СПК лайдацького, за Н.П. Герасименко, а в дійсності прилуцького ґрунту стоянки [Герасименко, 2006, с. 131].

Спорово-пилковий спектри тут лісового типу. СПК XII виділяється за наявністю пилку ялини і ялиці (*Abies alba*). Це верхи похованого ґрунту. У нижній частині цей СПК можна розділити на підкомплекси ХНА і ХПВ. В групі пилку широколистяних переважає бук (2—5 %) і граб (1—4 %), у підкомплексі ХПА зустрінуті в'яз і липа. Пилок дуба поодинокий. Значною є участь ліщини, присутній пилок крушини. Трави — майже виключно різнотрав'я.

Нижче виділений СПК XIII. Підвищується участь широколистяних порід (15—20 %) і вільхи (до 18 %), знижується роль сосни (13—30 %), зникає пилок берези і ялини. В групі широколистяних чітко виступає максимум граба (7—12 %) і ліщини (5—10 %). Постійною є присутність липи і дуба, багато пилку різних кущів. У підкомплексі XIII В роль граба, липи широколистяної, ліщини більш висока.

СПК XIV. Знижується участь пилку широколистяних, як і взагалі ролі дерев і кущів. Різко знижується роль граба, ліщини (1—3 %), переважає дуб (3—16 %), у кількості 1—2 % присутні бук, в'яз, липа.

СПК XV. Подальше зниження пилку широколистяних, зникнення граба, бука, поява берези, окремих пилинок ялини. Група широколистяних представлена дубом (1—4 %), подекуди в'язом і липою. Рівномірна участь різнотрав'я, осок і злаків.

Отже, кульмінація широколистяних (СПК XIII) — це кліматичний оптимум міжльодовиків'я. Н.П. Герасименко [Герасименко, 2006, с. 139] робить висновок, що у відкладах цього горизонту спостерігається зміна кліматичних умов від більш прохолодних ранніх стадій до оптимуму міжльодовиків'я і до більш прохолодних пізніх стадій. Підкреслимо, що ці зміни досить плавні.

Якщо взяти в цілому, то потрібно сказати, що палінологія справжнього прилуцького (третього зверху) ґрунту Сокирниця відповідає палінології прилуцьких ґрунтів України в інших місцях (див. вище наведені дані А.Т. Артюшенко, С.Н. Паришкура).

Слід погодитись з Н.П. Герасименко, що послідовність кульмінації широколистяних порід дерев у ґрунті, про який іде мова, подібна до тієї, яка встановлена для микулинських озерно-болотних утворень (зони Мі—Мг В.П. Гричука), хоч є й деякі нюанси. Ще раз підкреслимо, що третій зверху похований ґрунт стоянки, як доведено автором вище, є не кайдацьким, а прилуцьким. Отже, сама того не бажаючи, Н.П. Герасименко «довела» (але з суттєвою допомогою автора), що з микулинським міжльодовиків'ям (R-W) потрібно, як і раніше, корелювати прилуцький похований ґрунт, попри те, що ця дослідниця разом з Ж.М. Матвіїшиною хотіли б корелювати з R-W кайдацький горизонт [Матвіїшина, Герасименко, 2005, с. 136].

У зв'язку з тим, що кайдацького ґрунту в Сокирниця немає, то про нього скажемо коротко. Рослинність кайдацького часу була практично така ж сама, що і в прилуцький час. Щоправда, в кайдацький час не виявлено такої великої кількості пилку ліщини, як у прилуцький. В микулинських озерно-болотних відкладах, які відповідають прилуцьким ґрунтам, як це в черговий раз доведено вище, пилок ліщини іноді складає 200—300 % від суми пилку дерев і кущів. Послідовність розвитку рослинності

кайдацького часу має бути інша, складніша, бо кайдацька світа ґрунтів, має більш складну будову — навіть з прошарками делювіальних суглинків і лесу [Веклич, 1982, с. 68—69]. Тут не виключена наявність двох чи трьох кліматичних оптимумів, як в одинцовських озерно-болотних відкладах [Москвитин, 1976, с. 44—121], з якими корелюється кайдацький горизонт.

Залишається чекати того часу, коли будуть виконані детальні палинологічні аналізи по дійсно кайдацьких ґрунтах України, але по тих ґрунтах, які виділені не тепер, а десь у 60—80-і роки минулого століття. А якщо кайдацькі ґрунти визначені тепер, то тими дослідниками, які користуються стратиграфічною схемою М.Ф. Веклича (якою вона є в дійсності, а не її перевертеним варіантом, який намагається впровадити Н.П. Герасименко і не тільки вона).

Попри такі невеселі справи з сучасною стратиграфією, є, однак, і деякі позитивні зрушення. У листі від М.С. Комар (Інститут геологічних наук НАНУ), отриманого автором 18.02.2008 року, сповіщається, що ця дослідниця і ще дехто вважають (на відміну від Н.П. Герасименко і Ж.М. Матвіїшиної), що прилуцькі і кайдацькі поховані ґрунти відносяться до двох самостійних міжльодовиков'їв. Це саме, зокрема, доводить і автор у низці своїх статей. А втім, М.Ф. Веклич, а в Росії — О.І. Москвитін та інші вже давно все розставили на свої місця.

Артюшенко Т.А. Растительность лесостепи и степи Украины в четвертичном периоде. — К.: Наук. думка, 1970. — 174 с.

Веклич М.Ф. Палеоэтапность и стратотипы почвенных формаций верхнего кайнозоя. — К.: Наук. думка, 1982. — 208 с.

Величкевич Ф.Ю. Плейстоценовые флоры ледниковых областей Восточно-Европейской равнины. — Минск: Наука и техника, 1982. — 228 с.

Герасименко Н.П. Развитие зональных ландшафтов четвертичного периода на территории Украины: Автореф. дисс. ... докт. геогр. наук / 11.00.04 / НАН Украины. Ин-т геогр. — К., 2004. — 40 с.

Герасименко Н. Динамика палеоэкологических обстановок на стоянке Сокирниця (Закарпатье) // Европейський середній палеоліт. — К., 2006. — С. 132—151.

Долуханов П.М. Хронология палеолитических культур // Проблемы абсолютного датирования в археологии. — М., 1972. — С. 11—28.

Матвіїшина Ж., Герасименко Н. Еволюція природного середовища України протягом кайдацького та прилуцького етапів // Гляціал і перигляціал Волинського Полісся. — Львів, 2005. — С. 132.

Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. Каменный век. — М.: Наука, 1973. — 368 с.

Москвитин А.И. Опорные разрезы плейстоцена Русской равнины. — М.: Наука, 1976. — 240 с.

Паришкура С.И. Палинологическая характеристика верхнеплейстоценовых и антропогенных почв Украины // Палеопедология. — К., 1974. — С. 108—119.

Пясецький В.К. Палеоліт східної частини Волинської височини // Vita antiqua. — 1999. — № 2. — С. 8—17.

Пясецький В.К. Що собою насправді являє стратиграфічна схема М.Ф. Веклича для верхнього плейстоцену. Невдала спроба її перегляду // На пошану Софії Станіславівни Березанської — К., 2005а. — С. 23—29.

Пясецький В.К. До проблеми стратиграфії палеоліту (Поділля, Прикарпаття, Волинь, Крим) // Кам'яна доба України. — 2005б. — Вип. 7. — С. 40—60.

Пясецький В.К. Стратиграфія деяких палеолітичних стоянок Криму, Донбасу, Придніпров'я, Житомирського Полісся, Закарпаття // Кам'яна доба України. — 2007. — Вип. 10. — С. 62—75.

Пясецький В.К. Палеоліт Волинської височини і Малого Полісся. — Рівне: Друк Волині, 2009.

Сладков А.Н. Введение в спорово-пыльцевой анализ. — М.: Наука, 1967. — 270 с.

Усик В.І., Кулаковська Л.В., Монігал К., Герасименко Н.П., Матвіїшина Ж.М., Кононенко О.М., Ковалюх М.М. Верхній палеоліт Закарпаття // Кам'яна доба України. — 2004. — Вип. 5. — С. 99—111.

Usik V.I., Monigal K., Kulakovska L.V. Transcarpathiens: new investigations, new data // Кам'яна доба України. — 2003. — Вип. 4. — С. 247—255.

В. К. П я с е ц ь к и й

ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ ВОЗРАСТ ПОГРЕБЕННЫХ ПОЧВ ПАЛЕОЛИТИЧЕСКОЙ СТОЯНКИ СОКИРНИЦА В ЗАКАРПАТЬЕ ЗА ПАЛИНОЛОГИЧЕСКИЕ ДАНЫМИ

В статье по палинологическим данным Н.П. Герасименко, опровергаются представления относительно стратиграфии многослойной палеолитической стоянки Сокирниця I в Закарпатье.

Доказано, что средняя ископаемая почва стоянки является не прилуцкой, как это, вопреки палинологические данным, считает Н.П. Герасименко, а вичащивської. Приводятся доказательства того, что верхний ископаемый ґрунт является дофиновським, а третий сверху — прилуцким и что именно прилуцкую почву нужно коррелировать с микулинским интергляціалом, с еомом, с рис-вюром.

V. K. P y a s e t s k y y

GEOLOGICAL AGE BURIED SOILS PALEOLITHIC SITE OF SOKYRNYTSIA 1 IN TRANSCARPATIA AND PALYNOLOGICAL DATA

Based on palynological data N.Gerasimenko the author proves the fallacy of the views of the researcher to the geological age of the buried soils the Paleolithic site Sokirnitsa 1.